

## Den siste europeer?



Maktesløs: Folkemeningen får komme sporadisk til uttrykk her i Europaparlamentet, et fullstendig maktesløst politisk organ. Foto: Europaparlamentet

### Står EU for fall?



Tekst: [Cathrine Holst](#)  
Publisert: 1. desember 2011 - 15:07

Hva skjer egentlig i EU? Å uttale seg om dette nå er potensielt som å analysere finansmarkedene i 2008, utviklingen i Øst-Europa i 1989, eller terrortrusselen i Norge sommeren 2011 – før 22. juli. Det er lett å si noe som brått blir feil. Professor ved Europauniversitetet i Firenze Giandomenico Majone fremsto likevel som sikker i sin sak da han besøkte Oslo sist uke. Det er to og bare to veier ut av EUs økonomiske krise. Den ene er tettere integrasjon. Valutaunionen kan ikke overleve uten økt samordning av medlemsstatenes skatte- og velferdspolitik og sterkere overnasjonal politisk styring. Den andre er reversering av integrasjonen og retur til det Romatraktatens (1957) intensjon om et mer begrenset økonomisk samarbeid mellom suverene nasjonalstater. Majone selv mener det siste er den mest sannsynlige utgangen. I bunn for hans beregninger ligger den såkalte no demos-tesen: Folkelig oppslutning om tettere europeisk integrasjon forutsetter eksistensen av et europeisk «folk», borgere med en felles europeisk identitet. En slik identitet finnes kanskje blant integrasjonsideologene i Brüssel, men knapt i de brede lag. Borgerne organiserer og solidariserer seg fremfor alt nasjonalt, leser aviser og diskuterer politikk nasjonalt, og engasjerer seg og stemmer i valg til nasjonale parlamenter. I tråd med dette mangler da også den stadig tettere integrasjonen i EU en hver folkelig forankring, ifølge Majone. Folkemeningen får komme sporadisk til uttrykk i folkeavstemninger og gjennom Europaparlamentet, et fullstendig maktesløst politisk organ. Resultatet er en union der all reell makt ligger hos byråkratene og ekspertene i Kommisjonen og Sentralbanken, hos dommerne i Domstolen, og i regjeringskontorene til mektige medlemsstater som Tyskland og Frankrike, foruten hos kapitalen; et politisk styre der thesmos – loven gitt borgerne av styrerne – har erstattet nomos – loven borgerne gir seg selv, som Majone uttrykker det. Å la fronten i forskningen om Unionen representeres av den snart åtti år gamle Giandomenico Majone er både helt opplagt og litt spesielt. Majone, opprinnelig utdannet i politisk økonomi, matematikk og statistikk, er en nestor innenfor EU-forskningen. På den annen side går mange av hans antagelser og synspunkter definitivt på tvers av dominerende oppfatninger. Et sentralt angrepspunkt er naturlig nok no demos-tesen. Europeere finnes faktisk, vil en del mene – også utenfor Brüssel. Studier viser fremveksten av et europeisk sivilsamfunn og en alleuropeisk offentlighet, selv om omfang og betydning kan diskuteres. Europaparlamentet har fått økt makt gjennom de siste årenes traktatendringer og konfliktlinjene her er nå overveiende partipolitiske, ikke

nasjonale. Tilsvarende gjelder på forvaltningsnivå. Byråkrater og eksperter i ulike EU-organer ser ikke primært på seg selv som tyskere, italienere eller svensker, men som byråkrater og eksperter med lojalitet til sak, fag og organisasjon. Majones forutsigelser er også diskutabile. Vil vi faktisk få se et EU som skrur klokken mer enn femti år tilbake? Et avgjørende vilkår er etter alt å dømme folkelig press og mobilisering med et annet og mer revolusjonært tilsnitt enn vi ser i dag. Det er ikke lett å spå utfall av revolusjoner. Majone ser i motstanden mot europeisk integrasjon et sunt demokratisk engasjement for et fredelig Europa. Andre ser også reaksjon, sjåvinisme og populisme. Den tyske filosofen Jürgen Habermas har blitt kalt den siste europeer. «Hvis det europeiske prosjektet bryter sammen nå, hvem vet hvor lang tid det kan ta å vende tilbake til status quo», sier han i et intervju. «Da revolusjonen i Tyskland i 1848 feilet, tok det hundre år før vi gjenvant samme nivå av demokrati.» Alle vet hva som skjedde i mellomtiden. Det er for øvrig pussig å lese Majones presentasjon av Romatraktatens EU – det EU Norge sa nei til i 1972 – som et apolitisk teknisk-økonomisk reguleringsregime «alle» vil kunne enes om å returnere til. For de som sa nei i 1972 mente jo vitterlig at EEC, som det het den gang, truet demokrati, miljø, velferd og suverenitet. Jeg antar at noen vil mene det samme i dag. *Cathrine Holst er postdoktor i sosiologi og forsker ved ARENA – Senter for europaforskning, Universitetet i Oslo, og redaktør i Nytt Norsk Tidsskrift. Johan F. Storm, Anders Romarheim, Cathrine Holst, Camilla Stoltenberg og Hans Petter Graver rapporterer hver uke fra forskningsfronten i Morgenbladet. [ideer@morgenbladet.no](mailto:ideer@morgenbladet.no)*

Annonser fra Scandinavian AdNetworks

[Vi tar hånd om din bil](#)

Bilverksted på Lørenskog. Vi tar EU kontroll og oljeskift.

[LorenskogBilogCaravan.no](http://LorenskogBilogCaravan.no)

[Saltalshytta Hytte 2012](#)

Hytter og hyttetomter. Møt oss på stand B03-40 for en hytteprat.

[saltalshytta.no/hytte\\_2012](http://saltalshytta.no/hytte_2012)

[Hytter i Gudbrandsdalen](#)

Hytteutleie i fantastisk fjellnatur.

Send forespørsel her!

[Venabu.no/Hytte/Venabygdsfjellet](http://Venabu.no/Hytte/Venabygdsfjellet)

[Hytte 2012 22. - 25. mars](#)

Håndlaftede hytter av høy standard. Besøk oss på stand B01-28.

[Laftekompaniet.no/Hytte\\_2012](http://Laftekompaniet.no/Hytte_2012)